

גובה

א. עומק ה'גובה' - העמידה של העליון על גבי דבר אחר שיוצר לו הגבהה.....

ב. עומק האחריות של הצדיקים להוכיח את הרשעים - מכח שהם עומדים על גביהם שהם יצרו להם את הגובה.....

ב. עומק המעלה של 'לומד מכל אדם' - שהוא מצרף את כל לימודו מכולם ועי"כ הוא מתעלה על גביהם.....

ג. העומק של 'ומתלמידי יותר מכולם' - באופן שהתלמיד קנה את כח ההתעלות של רבו ולאחמ"כ הוא עובר את רבו.....

ג. ההגדרה הפנימית של מציאות הבריאה שכל עלייה היא על גבי אחרים.....

עומק ההגדרה של מלך שאין לו על גביו אלא ה' אלקיו' מכח שלכל נברא יש דין נבראים שעומד על גביו ואילו למלך אין על גביו נבראים אלא ה' אלקיו.....

ד. עומק עבודת ההמלכה בר"ה - להיות מלך שמכח הנגיעה בתפיסת המלכות שלו עצמו הוא מקבל ע"ע מלכות שמים באופן שאין ע"ג אלא ה' אלקיו.....

ה. ה'סור מרע' שבעבודת ההמלכה בר"ה - להיכנס למקום פנימי שבו הוא לא מקבל על גביו אף אחד אחר.....

עומק מדרגת ה'ראש' שהוא הגובה ביותר בקומת אדם המתגלה בראש השנה - להגיע לתפיסה של המקום הגובה ביותר...ה

ה. עומק הכתר שעומד על גבי ישראל - הביטוי של מלכות שמים שהיא הדבר היחיד שנמצא על גבי ראשם.....ה

המהות הפנימית של התספורת לפני ר"ה - מדין מלך מסתפר בכל יום בכדי שלא יהיה על גבי הראש שום דבר אחר ואף לא שערות.....

ו. עומק ה'ספרי חיים' של ראש השנה - מי ששורשו במלכות ה' שהיא מלכות של חיים מכח שהוא עצמו דמדרגת מלכות, ועומק ה'ספרי מתים' - מכח השייכות לתפיסת המלכות של מלכי אדום של 'ימלך וימת'.....

ז. עומק העבודה של ר"ה - להיות רם ונישא וגבוה מצד הקדושה שאז אין לו על גביו אלא ה' אלקיו.....

עומק ה'גובה' - העמידה של העליון על גבי דבר אחר שיוצר לו הגבהה

גובה, גבוה והיפך כך - נמוך, והנמוך זה נוטריקון **נ'-מך** ששורש **מך** זה מלשון השפלה בלשון הפסוק "כי ימוך", וההיפך של זה הוא הגבוה שנמצא בצד העליון.

ונתבונן להבין את השורש של המילה **גובה** - הרי כידוע, כל דבר שנמצא בבריאה, יש בו תפיסה של מלעילא לתתא ויש בו תפיסה של מתתא לעילא, ולעניינא דידן, הגדר של מלעילא לתתא נקרא בלשון חז"ל השתלשלות שכל תחתון משתלשל מן העליון כדוגמת בן שמשתלשל מאביו, אבל להיפך, בדבר שעולה מתתא לעילא, אופן עלייתו הוא רק מכח שהוא נמצא על גבי דבר אחר, והיינו משום שדבר אינו יכול לעמוד לעילא כשלעצמו אלא באופן שהוא נסמך

ב ♦ ג-ו. גובה-בלבביפדיה. עבודת.השם.ראש השנה

על משהו אחר, - או באופן שהוא נסמך על מה שלמטה ממנו או כעין גדר 'בינונים תלויים ועומדים' שנאמר על עשרת ימי תשובה, דבר שתלוי ועומד בין מעלה למטה¹ וזה ע"י כח שמעמיד אותו מלמעלה שהוא תלוי ומחובר בו בחוט או בחבל, ועי"כ הוא יכול לעמוד באויר, ובעומק, זה לא מוגדר שהוא עומד באויר אלא הוא עומד מכח מה שמקשר אותו ללעילא.

ועל דרך כלל, כל דבר שנמצא כאן בעולם, באופן שהוא לא נמצא על הארץ אלא הוא גבוה יותר, מה שמעמיד אותו באותו מקום של גובה זה ע"י הדברים שנמצאים תחתיו שזה גופא הכח שלו להיות עליון מכח עמידתו על גביהם.

ובעומק, זו ההגדרה של **גובה** שהג' ב' שבו היינו משום שהוא עומד על **גבי'** משהו אחר, שלעומת דבר **נמוך** שהוא **מך** ושפל כי הוא עומד על הארץ, הדבר **הגבוה** צריך לעמוד על **גבי'** משהו נוסף בכדי להיות גבוה מכח אותו דבר שהוא עומד על גביו.

וכמובן, בדקות גם כשדבר עומד על הארץ זה מוגדר שהוא עומד על גבי משהו מסויים כי גם באופן זה, הארץ היא זאת שמעמידה אותו אלא שמהקרקע ולמעלה על דרך כלל², בכל מצב שהדבר עומד על גבי משהו **נוסף**, הרי שיש לו **תוספת** של גובה מכח אותו דבר שיוצר לו מציאות של הגבהה.

וזוהי א"כ כהגדרה כוללת, התפיסה של דבר שעומד לגובה דהיינו שהוא עומד על גבי משהו אחר, וכל שאותו דבר שהוא עומד על גביו, הוא גדול יותר, כך מציאותו גורמת גם לעליון יותר שנמצא על גביו, להיות גבוה יותר, - זהו א"כ הלשון **גובה** מכח מה שהוא עומד על **גבי** דבר אחר, זה על גבי זה, זוהי תפיסת הגובה.

וכמובן, מצד תפיסה של נפילה יש כאן מקום לנפילה כיון שכשעליון עומד על גבי תחתון זה יכול להיות **גובה** שהופך ל**גאווה** בבחינת 'כל גיא ינשא' (ישעיה מ, ד), כי כשהוא מתעלה ומתנשא ממקום שפל בבחינת **גיא**, ההתעלות שלו גורמת לאפשרות שיהיה בו גאווה דקלקול³ במה שיש לו הגבהה על גבי אחרים, ודוגמא של קלקול מעין זה, מבואר בלשון הגמ' במגילה (כז, ב) 'פוסע על ראשי עם קודש', שבאופן שכולם יושבים והוא עומד ופוסע, על אף שהוא לא עומד ממש על גביהם, מ"מ, עצם כך שהם יושבים והוא עומד, זה נראה כאילו הוא עומד על גביהם ולכן מגדירים אותו 'פוסע על ראשי עם קדוש'.

ולכן, כל פעם שאדם עולה לגובה, כיון שהמהות של גובה היא במה שהוא עומד על גבי דבר אחר כמו שנתבאר, הרי שכלפי הדבר שהוא עומד על גביו יש אפשרות שתחול על האדם מכח כך גאווה.

עומק האחריות של הצדיקים להוכיח את הרשעים - מכח שהם עומדים על גביהם שהם יצרו להם את הגובה

אבל יתר על כן, הרי יש אופנים שצדיקים נענשים בעוון הרשעים וכדוגמא לכך באופן שהצדיקים היו יכולים להוכיח את הרשעים כמו שמבואר בחז"ל, אבל לעניינא דידן - הגדרה מחודדת - כשאדם נמצא בגובה, כיון שהמעמיד של כח הגובה שלו הם אלו שנמצאים תחתיו שזה מה שגורם לו להיות גבוה על גביהם, לכן בעומק יש לו אחריות על מי שנמצא תחתיו, ומצד כך, מה שהצדיקים נתבעים להוכיח את הרשעים. זה לא רק כפשוטו מצד מה שעם ישראל קיבל על עצמו בערבות מואב להיות ערבים זה על זה, אלא לעניינא דידן יש כאן הגדרה נוספת, שהצדיק שהוא עליון, הוא עומד בעומק על גבי התחתון ולכן יש לו אחריות כלפי מי שיצר לו את מציאות הגובה.

כלומר - כפשוטו, מה שנראה לעין הוא שלכל אדם יש סדר של עבודה לעצמו וכך הוא עולה כסדר באופן של 'לכו מחיל אל חיל' וזוכה לעלות מעלה מעלה בבחינת "אורח חיים למעלה למשכיל", עלייה שהאדם עולה כשלעצמו, - אבל ישנו ביטוי של אחד החכמים שבסדר עבודתו הוא השתמש בכל הצדיקים בכדי לעמוד ולעלות על גביהם.

עומק המעלה של 'לומד מכל אדם' - שהוא מצרף את כל לימודו מכולם ועי"כ הוא מתעלה על גביהם

ובלשון פשוטה - הרי כדברי המשנה באבות (ד, א) 'איזהו חכם הלומד מכל אדם', וכשהאדם באמת לומד מכל אדם, הרי שמכח כל אדם שהוא למד ממנו זה גורם לו שהוא מתעלה מכחו ולכן הוא עולה על גביו. והיינו שזה לא רק כפשוטו שאם הוא לומד מכל אדם, האדם שלימדו הוא המלמד, והאדם שלמד, הוא תלמיד כלפי מה שהוא למד ממנו, אלא ההגדרה העמוקה יותר של 'לומד מכל אדם' היא שהוא מתעלה על גביהם של אותם אנשים שמהם הוא למד.

¹ שזה אחד הביאורים ב'בינונים תלויים ועומדים'.

² וכמובן יש יוצא מן הכלל כמו אבן השואבת, וכן כתרו של דוד שעמד בצורה מיוחדת כמו שמבואר בגמ'.

³ וכמובן יש גם אפשרות שזה יהיה גאווה דתיקון.

ובעומק, אם הוא היה לומד רק מאדם אחד תינתן, אבל כיון ש"מכל מלמדי השכלתי" (תהלים קיט, צט), במה שהוא לומד מכל אדם הוא לאט לאט מצרף עוד לימוד ועוד לימוד, ומכך כך הוא מתעלה עוד ועוד ועוד, והרי שמצירוף כל האנשים שהוא למד מהם הוא מתעלה ונמצא על גביהם.

העומק של 'ומתלמידי יותר מכולם' - באופן שהתלמיד קנה את כח ההתעלות של רבו ולאחמ"כ הוא עובר את רבו

וגדר הדבר - כדוגמא - הרי כמו שאומרים חז"ל (גמ' תענית ז, א) "הרבה למדתי מרבותי וכו' ומתלמידי יותר מכולם" וכפשוטו זה מכח שע"י התלמידים מתחדדים השמועות, אבל בהגדרה העמוקה יותר, אם הסדר הרגיל הוא שהתלמיד מתעלה מכח הרב, לפעמים זה מתהפך והתלמיד הופך להיות רב והרב הופך להיות תלמיד - וזה באופן שהתלמיד עולה על גבי הרב.

כלומר - כפשוטו, בשעה שהוא לומד מרבו, רבו למעלה והוא נמצא למטה, אבל לאחר שהוא שונה את תמצית מידותיו של רבו כדוגמת מה שאמר רשב"י לתלמידיו "שנו מידותי שמידותי תרומה ממידותי של ר"ע", הרי שע"כ הוא מתעלה על גבי הרב עצמו, - בתחילה הוא מתעלה **מכח** רבו ולאחמ"כ הוא מתעלה להיות על גבי רבו.

והרי כמו שאומרים חז"ל "בכל אדם מתקנא חוץ מאב ובנו והרב ותלמידו", ולכאוף, אם הרב נמצא למעלה והתלמיד למטה או באב ובן, האב נמצא למעלה והבן נמצא למטה, במה יש לו לקנאות בו? - אבל כוונת חז"ל היא שגם בשעה שהבן עלה למעלה מן האב⁴ שעל אף שמצד אחד הוא אביו, אבל מצד שני, הבן עלה על גבי אביו כי הוא רבו, וביחס לזה אומרים חז"ל שאין האב מתקנא בבנו וכמו"כ ברב ותלמידו.

וזה התפיסה של 'על גבי' שמתגלה באופן ההתלמדות של התלמיד - כלומר, יש אופן שהאדם לומד מהרב כפשוטו, ויש אופן נוסף שהוא לומד מרבו איך להתעלות ומכך כך הוא קונה את כח ההתעלות של רבו ואז הוא משתמש ברבו כשלב לעלייתו ולאחר מכן הוא עובר את רבו.

ועל דרך כלל זה מצוי כאשר התלמיד מצד שורש נשמתו, הוא למעלה מרבו, אלא שמצד סדר ההולדה לפי ברייתו של עולם, הרב הוא מבוגר יותר והתלמיד צעיר ממנו, ולכן, בשלב מוקדם יותר משלבי החיים, הסדר הוא שהצעיר לומד מהמבוגר, אבל בשלב מאוחר יותר, כיון ששורש נשמתו של התלמיד גבוה יותר משורש נשמתו של הרב, הרי שהוא משתמש ברב בכדי לעלות בסדר העליה שלב ע"ג שלב, וכך הוא עולה על גבי הרב⁵. וישנם בדברי חכמים דוגמאות רבות לכך של תלמידים שנתעלו מעל רבם.

ההגדרה הפנימית של מציאות הבריאה שכל עלייה היא על גבי אחרים

וזה בעומק התפיסה של **גבוה**, כלומר, זה לא רק כדוגמת שתי הרים שאחד גבוה מאה אמה, ואחד גבוה אלף אמה, כי שם ההר של אלף אמה גבוה רק ביחס להר של המאה אמה, אבל עצם מה שההר גבוה, גובהו הוא לא **מחמת** ההר השני שנמוך יותר אלא בהגדרה של 'ערכין', מגדירים שהוא הגבוה ביחס לנמוך.

אבל לעניינא דידן, בהגדרה הפנימית של מציאות הבריאה, כמו שיש השתלשלות מלעילא לתתא כפי שהוזכר בראשית הדברים, כמו כן בעליה מתתא לעילא אופן העליה היא שעולים **על גבי** התחתון יותר, ובמשל גשמי פשוט - כאשר האדם רוצה לעלות מהבית לעליה, הוא עולה על גבי סולם או מדרגות שיש בין הבית לעליה, שזה סדר העליה של "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (בראשית כח, יב) שהאדם לא עולה באופן של פורח באויר [כלשון הגמ' בכתובות (קט, ב) 'או יפרח באויר'] אלא הוא עולה על גבי משהו מסויים.

וא"כ, כמו שבגשמיות הפשוטה, האדם עולה ממקום למקום ע"י סולם או מדרגות או על גבי ההר וכדו', כך גם בהגדרה הפנימית של הבריאה, כל עליה של אדם בכל מדרגה ומדרגה שהוא עולה בה, זה עליה על גבי הדבר שנמצא תחתיו, ואמנם יש את ההגדרה הפשוטה שהדבר שנמצא מעליו שאליו הוא עולה, הוא מרומם אותו אליו שהיא הגדרה נכונה כמובן, אבל יש את ההגדרה הנוספת שאופן עלייתו היא במה שהוא עולה על גבי דבר אחר.

וכמו בדוגמא של 'פוסע על ראשי עם קודש' שהוזכר, כן היא התפיסה שקיימת בכל עליה שהאדם עולה, שאופן עלייתו היא שהוא עולה על גבי אחרים.

וזוהי א"כ ההגדרה הפנימית של גבוה, שהאדם עולה על גבי משהו אחר, - ומצד כך, כפי שהוזכר, נצרך שתהיה לכל אדם שמתעלה, עבודה על ענווה, ועקירת הגאווה כיון שלפי מה שנתחדד, העבודה על עקירת הגאווה היא לא רק מעצם

⁴ כדוגמת הספק המבואר בגמ' בקידושין ב'בנו והוא רבו', מה הם דיני הכיבוד שיש בהם.

⁵ זה הדוגמא השכיחה והמצויה יותר שנשמתו של התלמיד גבוהה מנשמות רבו, אבל ודאי שיש מקרים מסוימים שהתלמיד התעלה בעצם מעל גבי רבו.

כך שהאדם נמצא למעלה, אלא נצרך שהוא יעקור את הגאווה שהוא מתגאה על אחרים, דייקא לפי מה שנתבאר שכל צורת הוויית עלייתו היא בזה שהוא עולה על גבי מישהו אחר, ובעצם העלייה על גבי מישהו אחר, יש בזה צד מסויים של זלזול, ורק כשזה נעשה בקדושה מתגלה שבעלייתו הוא מעמיד כל דבר במקומו הראוי לו.

עומק ההגדרה של מלך 'שאין לו על גביו אלא ה' אלקיו' מכח שלכל נברא יש דין נבראים שעומדים על גביו ואילו למלך אין על גביו נבראים אלא ה' אלקיו

אבל יתר ען כן, הרי על מלך נאמר ההגדרה - 'שאין לו על גביו אלא ה' אלקיו', וכפשוטו, יש את סדר המדרגות של כל העם מהשפלים שבעם (דברים כט, ט-י) 'מחוטב עציץ ועד שואב מימין' ועד 'ראשיכם... זקניכם ושוטריכם' וההגדרה היותר העליונה שב'ראשיכם' היא מלך⁶. והיינו שמלך עומד על גבי כל העם, העם כולו הם עבדיו והוא האדון שלהם ולכן הוא נמצא על גבם.

אבל מונח כאן בעומק בדברי חז"ל (גמ' הוריות י, א) 'שאין לו על גביו אלא ה' אלקיו', שבעצם אין נברא כזה בעולם שאין לו מישהו שעומד על גביו וכל הנידון הוא מי הוא זה שעומד על גביו ומי הוא זה שעומד מתחתיו, ומצד כך מלך, הוא הדוגמא השורשית שמתגלה בו שאין אצלו נבראים כאלו שעומדים על גביו אלא שורש ה'על גביו' המתגלה אצלו הוא יותר גבוה - 'ה' אלקיו על גביו'.

עומק עבודת ההמלכה בר"ה - להיות מלך שמכח הנגיעה בתפיסת המלכות שלו עצמו הוא מקבל ע"ע מלכות שמים באופן שאין ע"ג אלא ה' אלקיו

ונתבונן להבין לפי"ז את עומק העבודה "שתמליכוני עליכם" (גמ' ר"ה טז, א) שבראש השנה - כפשוטו הוא מלך ואנחנו עבדיו והעבודה היא להמליך אותו בתורת עבדים שלו⁷, אבל בעומק יש המלכה שמתגלה דייקא אצל מלך שממליך את הקב"ה מכח שאין לו על גביו אלא ה' אלקיו, ומצד כך הקב"ה נקרא 'מלך מלכי המלכים'. ולפי זה, מלבד כך שמלך שממליך את הקב"ה הוא נשאר מלך כמו שברור⁸ - ואדרבה, בהמלכה של של מלך מתגלה שהקב"ה הוא דייקא מלך על גביו.

ומונחת כאן הגדרה בעומק העבודה של ר"ה, שכפשוטו העבודה של ראש השנה היא לקבל את מלכותו באופן שאנחנו עבדיו, בעומק יותר מכח שעל כל כנסת ישראל נאמר (שמות יט, ו) "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" שיש לכנסת ישראל בחינה של מלוכה, הרי שאנחנו ממליכים את הקב"ה עלינו מכח מה שאנחנו מלכים.

והדוגמא השורשית והפשוטה שהרי הדין שיש לנו להמליך על עצמנו את הקב"ה למלך בראש השנה הוא דין שקיים גם על מלך ישראל שהוא צריך להמליך את הקב"ה עליו כמו שברור ופשוט, ולכן גם כללות ישראל שנקראים מלכים [או בני מלכים כדברי הגמ' בשבת (סז, א) כידוע] - "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" [ובפרטות זה מתגלה בחכמים כמו שאומרים חז"ל "מאן מלכי רבנן"] - העבודה שלהם בראש השנה היא לא רק לקבל את המלכות של הקב"ה על גביהם בתורת עבדים, אלא העבודה של ר"ה היא להיות מלך שמקבל על גביו את המלכות של הקב"ה שהאדם נוגע בתפיסת המלכות שלו עצמו, שם הוא מקבל באופן גמור את המלכות של הקב"ה עליו.

והסבר עומק הדברים - כפשוטו, לכל אדם ואדם יש לו את מי שנמצא על גביו, או מצד סדר טבעו של עולם או מצד סדר המדרגות כפי שמבואר בסוגיא בהוריות ובשאר מקומות, ולפי זה, כשהוא מקבל עליו את הקב"ה למלך, תפיסת ה"על גביו", הרי לא שייכת רק להקב"ה אלא היא שייכת גם לכל אלו שנמצאים על גביו בסדר הבריאה, ורק שה'על גביו' השורשי ביותר שיש, זה הקדוש ברוך הוא.

ובהגדרה שהוגדרה לעיל - המקום שממנו הוא מקבל את המלכות, הוא לא נמצא בגובה הגמור ששייך שיהא אלא באותו מקום גובה שבו האדם נמצא, ושם הוא מקבל על גביו הן את השעבודים שיש לו מכח מה שקיים בסדר הבריאה והן את השורש הגמור של ה'על גביו' שזה הקדוש ברוך הוא.

והרי שהקבלה של עול מלכות שמים שב'תמליכוני עליכם' היא איננה קבלה גמורה שמי שנמצא על גביו זה הקב"ה בלבד, כיון שישנם עוד הרבה דברים שנמצאים על גביו. ורק שה'על גביו' הגמור זה הקב"ה, זהו פשוטם של דברים.

אבל בהגדרה העמוקה - מי שמקבל את מלכותו יתברך שמו באופן הגמור, זה רק מי שהוא מלך כי אצלו מתגלה ש'אין לו על גביו אלא ה' אלקיו', משא"כ אצל מי שאינו מלך, שיש על גביו עוד מישהו, הרי שבדקות זה לא קבלת 'על גביו'

⁶ ותחתיו כהן גדול וכו' כסדר שמבואר בסוגיא בהוריות כידוע.

⁷ ואמנם גם בזה יש בחינה של "אם כבנים... אם כעבדים" (ל' הפיוט במוסף של ר"ה בחזרת הש"ץ), אבל בכללותו, הוא מלך ואנחנו עבדיו.

⁸ שזה הרי כל סדר המלכות של "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא".

גמור של הקב"ה כי הוא עובד את הקב"ה באופן שיש לו שעבוד לעבוד עוד משהו⁹. וא"כ, עצם הקבלה שהוא מקבל ע"ע את מלכותו יתברך שמו, היא לא קבלה גמורה, ורק מי שנמצא במדרגת המלכות, אצלו, ה'על גביו' שיש לו זה רק הקדוש ברוך הוא, ואז, הקבלת עול מלכות שמים שלו היא קבלת מלכות באופן השלם שבה, שזה הקבלה העמוקה של מלכותו ית"ש בראש השנה.

ה'סור מרע' שבעבודת ההמלכה בר"ה - להיכנס למקום פנימי שבו הוא לא מקבל על

גביו אף אחד אחר

ומונח בדברים א"כ - שכאשר האדם מקבל ע"ע את הקב"ה למלך, זה הצד החיובי הנצרך, אבל מלבד כך נצרך גם 'סור מרע' - שלא לקבל על גביו שום דבר אחר. אלא שכמובן בכללות, ישנם נקודות שהאדם צריך לקבל בהם על גביו עול של אחרים בגדרי דין, אבל בראש השנה יש עבודה **מיוחדת** להיכנס למקום פנימי שהאדם עצמו הוא במדרגת מלך, ובמקום הזה בנפשו של האדם, העבודה של ראש השנה היא שהאדם נמצא בתפיסה כזו שאין על גביו משהו אחר, - ועל אף שבפועל יש על גביו דברים אחרים שבחלקם הוא מחוייב מדינא, ובחלקם ראוי שהוא יעשה אותם לכל הפחות מצד מידת חסידות וכדו', אבל העבודה של ראש השנה - מדין ראש השנה עצמו - היא לגעת באותו מקום שהאדם הוא מלך ואין על גביו אלא ה' אלקיו, ובזה הוא מקבל **בשלמות** את מלכותו של הקב"ה עליו. זה עומק העבודה של ר"ה.

וא"כ, קבלת המלכות שהאדם מקבל על גביו בראש השנה, היא בעצם הנגיעה במלכות של מתן תורה, מעין מה שבמתן תורה הקב"ה אמר לעם ישראל "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", כך מתגלה מעין כך בראש השנה, - וכמובן, העבודה הפשוטה של ראש השנה לעמוד לפני ית"ש כעבדים לפני המלך, עומדת בעינה כמו שברור ופשוט, ורק שכאן היחס הוא לפני עמוקות נוספות בסוגיית ההמלכה בר"ה, שזה העבודה שנתבארה לגעת במקום ש'אין על גביו אלא ה' אלקיו'.

ובמצב הזה, האדם באמת נמצא בגובה הגמור, כיון שכל זמן שיש על גביו דברים אחרים, הרי שהוא לא נמצא בגובה הגמור, משום שעל גביו יש עוד דברים, אבל בר"ה כיון שה'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש' יכול להתגלות בכל אדם מישראל ש'אין לו על גביו אלא ה' אלקיו', במקום הזה במעמקי נפשו של האדם, הוא נמצא במקום של הגובה הגמור של הבריאה.

עומק מדרגת ה'ראש' שהוא הגובה ביותר בקומת אדם המתגלה בראש השנה -

להגיע לתפיסה של המקום הגובה ביותר

וזהו בעומק **ראש** השנה, וכמו שמצד סדר קומתו של האדם יש את הראש שנמצא במקום הגובה ביותר שבאדם ויש את המקום הנמוך שהוא מקום רגליו של האדם¹⁰ - וכמובן יש יחסויות נוספות להגדרת ראש, אבל בערכין דידן השתא, היחס של ראש הוא כמקום הגובה ביותר בקומת אדם. ומצד כך יש את מה שמתגלה במדרגת נפש בראשו של האדם שכמו כן מתגלה במדרגת זמן בראש השנה שהוא הראש - הזמן הגובה ביותר בשנה מצד סדר השנה כפשוטו¹¹ כמו כל ראשית שהיא הגבוהה ביותר. אבל כאן היחס הוא למקום הגובה בקומת אדם כתפיסה, ועבודת האדם בראש השנה לקבל על עצמו מלכותו של הקב"ה ולזה נצרך שהוא עצמו יהיה מלך ולהיות במדרגת הגובה ביותר שישנו.

עומק הכתר שעומד על גבי ישראל - הביטוי של מלכות שמים שהיא הדבר היחיד

שנמצא על גבי ראשם

ובדקות יותר, הרי לכל מלך יש את הכתר מלכות והגדרת כתרו של מלך - הביטוי של המלכות שנמצאת על גבי ראש המלך והיינו במה שהכתר נמצא מעל הראש שהוא המקום הגובה ביותר שבאדם - וזה הגדר של קבלת מלכות של 'ויתנו לך כתר מלוכה'¹², כלומר - כשהאדם מעמיד את עצמו בגובה הגמור שזהו מדרגת ראש כמו שמתחדד, על הגובה הזה יש את ה'על גביו' והיינו שעל המקום הזה נאמר 'ויתנו לך כתר מלוכה' שזהו האופן שאנחנו מקבלים את מלכותו יתברך שמו.

⁹ ובדקי דקות זה מוגדר כעבודה בשיתוף, אלא שכמובן, זה לא שיתוף שאסור, ואדרבה, חלק מהדברים שהוא משועבד לאחרים לעשות להם, זה מצה גמורה.

¹⁰ עד מקום כפות רגליו של האדם שהוא המקום הנמוך ביותר בקומת אדם.

¹¹ מלבד סדרים אחרים שישנם בשנה.

¹² מטבע לשון הפיוט "ויתנו כל לעבדך" שבחזרת הש"ץ במוסף של ימים נוראים.

וזה הרי מה שהתגלה במתן תורה, בתחילה הקב"ה אומר להם "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" ולאחר מכן כאשר הם אמרו 'נעשה ונשמע' באו ק"כ ריבוא מלאכים ונתנו לכל אחד ואחד מישראל שני כתרים כמו שמבואר בגמ' בשבת (פח, א) כידוע, כלומר - מה שהמלאכים נתנו להם כתרים זה בכדי שהם יהיו במדרגה של 'אין לו על גביו אלא ה' אלקיו' שה' אלקיו' מתבטא בכתר שהכתירו אותם, - וזהו 'ויתנו לך כתר מלוכה' של ר"ה מעין מדרגת מתן תורה שה' ממלכת כהנים" הזו שהתגלתה במתן תורה היא מלכות שיש לה כתר על הראש שזהו הכתר שנתנו בראש ישראל, והיא היא קבלת המלכות הגמורה שישאל קיבלו עליהם את הקב"ה בבחינת 'ויתנו לך כתר מלוכה'.

ונתבונן להבין - הקבלת המלכות הזו שהם קיבלו, זה העומק של ה'על גביו' כמו שנתחדד, וכמו כן נתחדד שצריך שיהיה בזה 'סור מרע ועשה טוב'. 'סור מרע' שאין על גבי שום דבר אחד, ואז ה'עשה טוב' הוא 'קבלו מלכותו'. והכתר שעומד על גבי ישראל זה כתרו של מלך ובו מתגלה ה'על גבו' הגמור דקדושה במדרגת קבלת המלכות של ראש השנה.

המהות הפנימית של התספורת לפני ר"ה - מדין מלך מסתפר בכל יום בכדי שלא יהיה על גבי הראש שום דבר אחר ואף לא שערות

והרי לדינא כמו שמובא בטור ובשו"ע שנהגו ישראל להסתפר קודם ר"ה וללבוש בגדים מכובסים, וכמו שאומרים חז"ל שזה מכח שהם בטוחים שיעשה להם נס וכו'. ולעניינא דידן נתבונן להבין בפרט את עומק מעלת התספורת לפני ראש השנה - הרי במלך יש דין שהוא צריך להסתפר בכל יום כמו שדורשת את זה הגמ' (תענית יז, א) מהפסוק "מלך ביופיו תחזינה עיניך", ובפשטות, זה חלק מהכבוד והפאר של המלכות שלומדים כאן ממה שנאמר 'מלך ביופיו תחזינה עיניך', אבל לעניינא דידן, מונח כאן דקות נוספת במה שמלך מסתפר בכל יום - אצל כל אדם ואדם, אף שראשו הוא המקום הכי גבוה בכללות, אבל זה לא מתגלה באופן הגמור כיון שעל גבי ראשו ישנם שערות ונמצא שהראש הוא אינו ראש גמור בבחינת גדר הגובה שבראש, והדבר מתגלה בפרט אצל עשיו שכולו 'איש שעיר' (בראשית כז, יא) שזה מתגלה ביחוד בראשו של עשיו שיש על גביו שערות שלכן אין לו ראש גמור - וזה בעומק גדר מלכי אדום שמתו שלא היה אצלם מלכות גמורה.

אבל מלך ישראל שמסתפר בכל יום¹³ היינו בכדי שלא יהיה על גביו אלא ה' אלקיו, ואם יהיה על גביו שערות, א"כ סוף סוף יש על גביו משהו אחר, וא"כ, אף שאצל כל אדם ואדם בסתמא הראש הוא הדבר הגבוה ביותר בקומתו, אך כיון שצומחים שם שערות, א"כ יש על גביו את השערות שזהו עוד משהו שנמצא על גביו, אבל במלך מדין "אין לו על גביו אלא ה' אלקיו" יש לו דין להסתפר בכל יום¹⁴ - ובעומק, זה גופא חלק מהיופי של המלך שאין על גביו אלא ה' אלוקיו ואין לו שום דבר אחר על גביו ואפי' שערות.

וזהו עומק המנהג של ישראל להסתפר בער"ה, שמלבד כפשוטו שזה מצד "בטוחים שיעשה להם נס" שזה גורם גם את הדין ללבוש בגדים מכובסים וכו'. בפרטות לנקודת הנידון של השערות, חלק מקבלת המלכות שלנו בראש השנה זה להיות כמו מלך שמסתפר בכל יום¹⁵, שכיון שהאדם צריך להיות מעין מלך בר"ה, לכן מסתפרים בער"ה, כחלק ממהות הקבלת מלכות שכל אחד מקבל אותה בראש השנה, והיינו כמו שנתבאר משום שבר"ה הוא לא מקבל רק את מלכותו ית"ש כפשוטו אלא הוא 'מקבל' מלשון 'נותן ומקבל' - שהוא מקבל בעצמו את מידת המלכות והוא דבוק בה, ומכח המלכות שבו עצמו, הוא ממליך את הקב"ה עליו בבחינת "כתר מלוכה", ולכן, אם בין הכתר של המלוכה לבין הראש של המלך יש שערות, הרי שבדקות יש בזה גדר של 'חציצה', ובהגדרה יותר דקה - זה לא רק חציצה של דבר המבדיל בין הכתר לראש אלא זה היבדלות מהתפיסה הגמורה הגמורה של "אין לו על גביו אלא ה' אלקיו", זה התפיסה שמסתפרים בער"ה מעין דמעין של מדרגת המלך שמסתפר בכל יום.

וזהו ה'על גביו' דקדושה הגמור שמתגלה, שהקב"ה נמצא על גביו.

והרי גם כהן הדיוט צריך להסתפר כל שבעה ימים וסתם תספורת היא כל שלושים יום כמו שנאמר בנזיר שע"י שלושים יום שאינו מסתפר זה בגדר 'גדל פרע שער ראשו', מאידך, ככל שיש ריבוי של שערות על האדם, הרי שיש כבר משהו נוסף על גביו ששייך כבר למלכי אדום דקלקול שזה מלכות שנאמר בה 'וימלוך... וימת' (בראשית לו, לב-לג).

¹³ שכמו שברור, זה דין שלא קיים במלך של אומות העולם.

¹⁴ וכפי שנתבאר, וודאי שלא זה הפשטות של הגמ', רק סיבה נוספת פנימית, מלבד הסיבה של 'מלך ביופיו תחזינה עיניך'.

¹⁵ וכמובן בראש השנה עצמו הרי א"א להסתפר.

עומק ה'ספרי חיים' של ראש השנה - מי ששורשו במלכות ה' שהיא מלכות של חיים מכח שהוא עצמו במדרגת מלכות, ועומק ה'ספרי חיים' - מכח השייכות לתפיסת המלכות של מלכי אדם של 'וימלוך וימת'

והרי בראש השנה "ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו", וכפשוטו כמו שברור, כל אחד ואחד נידון מי לחיים, ומי ח"ו להיפך, אבל בעומק ההגדרה היא כך - ראש השנה זה זמן של מלוכה ונתבאר שבעומק הגדרת המלוכה היא שכל אחד בעצמו צריך להיות מלך שאז מתגלה אצלו "ה' אלקיו על גביו" כמו שחודד - ומצד זה גופא יש את ההגדרה שיום המלוכה הוא גם יום הדין, כיון שהדין הוא על המלוכה עצמה כמה שיעור של מלכות מתגלה אצל כל אדם ואדם מצד מדרגת 'ואתם תהיו ממלכת כהנים' של ישראל ומצד מדרגת 'מאן מלכי רבנן'.

וכמובן, כפשוטו סוגיית המלוכה של ראש השנה מצד מלכות של בשר ודם, לא שייכת לישראל שהרי למלכי אומות העולם מונים מתשרי ולמלכי ישראל מונים מניסן כמו שמבואר במשנה בתחילת ר"ה כידוע מאד, אבל בדקות יש בראש השנה נידון של מלכות גם ביחס לישראל שבו מלבד הדין על מלכי אומות העולם. כלומר - הדין ששייך למלכי אומות העולם בכלל ולמלכי אדם בפרט שמא' תשרי מונים להם שנה, זהו הדין של "מי למוות" של ר"ה ששייך ל'וימלוך... וימת' של מלכי אדם¹⁶ שבראש השנה, כי תפיסת מלכי אדם היא תפיסה של מוות כידוע כמו שעשוי עצמו אמר (בראשית כה, לב) "הנה אנכי הולך למות".

אבל זה רק צד אחד של הדין בר"ה מצד ה'מי למוות' שחל על המלכות, המוות השורשי של המלכים שמלכו באדם "קודם מלוך מלך לבני ישראל" כלשון הפסוק, שה'מי למוות' חל כלפי גדר המלוכה ששייך בפרטות למלכי אדם.

אבל ה'מי לחיים' שורשו במלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא א-ל חי וקיים, זה גדר המלכות של הקב"ה, ולפי זה ה'מי לחיים' מתגלה במה שהקב"ה אומר 'קבלו מלכותי' דהיינו להיות שייך למלכות של חיים וזה ע"י שהאדם נמצא במדרגה שהוא מקבל מלכות גמורה, וכפי שנתחדד לעיל, על אף שכל אחד מישראל כפשוטו מחוייב מדברי חכמים ב'תמליכוני עליכם', אבל בעומק ב'תמליכוני עליכם' מונח 'עשה טוב' ומונח גם 'סור מרע' כפי שנתבאר, 'עשה טוב', זה קבלת מלכותו יתברך שמו ו'סור מרע' זה שלא יהיה שום דבר אחר על גביו.

ומי שאין לו שום דבר אחר על גביו והוא מקבל את מלכותו יתברך בגלל שהוא במדרגת מלכות, ובמה שאין לו על גביו אלא ה' אלקיו, בזה הוא מקבל את מלכותו יתברך, אצלו מתגלה ה'מי לחיים', כי אצלו נמצאת מלכות של חיים שזה מלכותו ית"ש היפך מלכותם של מלכי אדם שהיא מלכות של מוות.

זהו ה'זה לעומת זה' של ר"ה ביחס של ה'על גביו' של הגובה שבקבלת המלכות.

עומק העבודה של ר"ה - להיות רם ונישא וגובה מצד הקדושה שאז אין לו על גביו אלא ה' אלקיו

וא"כ, עומק העבודה של ר"ה שנתחדד בסיעתא דשמיא היא שיש באדם את הכח להיות מלך, שהכח להיות מלך זה הכח להיות הגבוה ביותר, - במדרגת נפש זה מדרגת מלכות, ובמדרגת זמן זה מדרגת ראש השנה שבו גם מתגלה שהוא יום המלוכה של המלכות הגמורה.

ועבודת הבחירה של האדם היא לבחור במלכות שלו ולבחור בכך שלא יהיה על גביו עוד משהו ואפילו הקל ב ביותר כמו שערות - ובלשון חז"ל זה נקרא 'חוט השערה' והיינו שאפילו עול של מלכות קלה ביותר 'כחוט השערה'¹⁷ גם היא אינה נמצאת על גביו.

וזה א"כ הבחירה שעומדת לפני האדם, האם הוא מקבל עליו את המלכות של הצד ההפוך דהיינו של ה'איש שעיר' דמלכי אדם, או שהוא מקבל עליו את מלכותו יתברך שמו - "ומלכותו ברצון קבלו עליהם"¹⁸, ומכח שזה מלכות גמורה הוא מסתפר בער"ה מאותו יסוד דין שמלך מסתפר כל יום.

וכשאינן על גביו ולו הדבר הדק ביותר זולת הקב"ה - זוהי מלכות גמורה וזוהי קבלת המלכות באופן השלם שבה שהוא מקבל אך ורק את מלכותו יתברך שמו.

זה א"כ עומק העבודה של ראש השנה להיות היפך המך והשפל, להיות רם ונישא ולהיות גבוה, גבוה דתיקון וגבוה דקדושה כמו שנתבאר - 'אין לו על גביו אלא ה' אלקיו'.

¹⁶ שכל השבעה מלכים מתו חוץ ממלך הדר, המלך השמיני כידוע.

¹⁷ ואף שזה לא שיערה אחת אלא ריבוי של שערות, מ"מ תפיסת שערות היא 'כחוט השערה'.

¹⁸ מטבע לשון ברכת גאל ישראל בערבית.